

Forfatter: Larsen, Karl

Titel: Udrag fra Set og tænkt under den store Krig (1)

Citation: Larsen, Karl: "Set og tænkt under den store Krig", i Larsen, Karl: *Set og tænkt under den store Krig*, Erslev & Hasselbalchs Forlag, Schetelig's Boghandel, 1915, s. 44.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-larsenk_20-shoot-idm140618749119664/facsimile.pdf (tilgået 28. oktober 2021)

Anvendt udgave: Set og tænkt under den store Krig

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

II.

Uden det af Dosmerne altid misforstaaede *l'art pour l'art*-Synspunkt naas ingen virkelig Højde paa noget som helst menneskeligt Arbejdsfelt. Den moderne Tysker har tilegnet sig dette Synspunkt i central Forstand, idet han har gjort selve *Arbejdet* til en art *pour l'art*, en Kunst for Kunstens Skyld. Hans Livsopfattelse er Arbejdets og Arbejdsglædens, Organisationens og det personlige Offers til Bedste for det Almene. Han vil missionere for denne Livsopfattelse over hele Verden med Sværdet, Pennen og det moralske Eksempel.

Absolut ogsaa med Sværdet. Ingen stor Idé er slaaet igennem ved Ordets Forkyndelse alene, mener han at turde paastaa, heller ikke »Menneskerettighederne«. Desuden er, som Röhrbach udtrykker det, »ingen kraftig national Tilværelse tænkelig uden en tilstrækkelig bred territorial Basis.«

Afgørelsen af det »tilstrækkelige« i det Kvantum Land og Vand, som den store Idé behøver for sin himmelstræbende Pyramide, vil utvivlsomt altid ligge i den Vaabenstærkeres Haand, og det kan derfor ikke undre nogen Tysker, at smaa neutrale Folk med Ængstelse ser paa den tyske Tanke Fremgang, ej alene fordi de endnu ikke har faaet sig arbejdet ud af det 18.—19. Aarhundredes engelsk-franske Individualisme, men ogsaa fordi de kunde tænke sig Muligheden af, at den missionerende tyske Tanke til

fuld Udvikling af sin Verdensbygning kunde faa Brug ogsaa for vedkommende Befolknings »territoriale Basis«, der i al Beskedenhed kunde tjene det stolte Formaal.

En svensk Dame har en Gang fortalt mig om sin Samtale med en Tysker angaaende de nordslesvigske Bønders Utilfredshed med, at deres Kulturs »territoriale Basis« var bleven tysk, og at de ikke kunde aandeligt fordeje visse Sider af tysk Væsen. Hun blev mødt med den Bemærkning, at Tyskerne slet ikke forstod de Folks Utilfredshed, den maatte kaldes baade sagligt og moralsk uforsvarlig, »vi vil jo dog kun skænke dem det bedste og største, som vi ejer, den tyske Kultur!« Hvorefter den aandfulde Dame oplyste ham om, at en Præst i hendes Hjemland plejede at bruge den Vending, at »der gives nu en Gang Folk, som ikke *egner* sig for Himmerige«.

En moderne Tysker vilde dertil i kristelig Aand indvende, at *alle* Mennesker maa bringes til at egne sig for Himmerige. Men han vilde tilføje, at dette saa vist ikke opnaas ved Sværdet alene.

Det gælder for den moderne Tysker først og fremmest om at gøre moralske Erobringer.

Ud fra sit idealistiske Synspunkt maa han forstaa og forstaaer han ogsaa fuldt ud, at en Missioneren ved ydre Magtmidler alene vilde hidføre den tyske Tankes ynkværdige Fallit og kun godtgøre en indre Skade, som hurtigt vilde have dens fuldstændige Sammenbrud til Følge....

Med skarp Kritik peger ogsaa Rohrbach paa tysk

-